OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Demokratia- ja julkisoikeusosasto
Julkisoikeusyksikkö
LsN Lauri Koskentausta

18.3.2025

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

Oikeusministeriön lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi työriitojen sovittelusta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä annetun lain ja työaikalain 2 ja 19 §:n muuttamisesta (HE 14/2025 vp)

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt oikeusministeriöltä asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi työriitojen sovittelusta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä annetun lain ja työaikalain 2 ja 19 §:n muuttamisesta (HE 14/2025 vp). Oikeusministeriö esittää kunnioittaen lausuntonaan seuraavan.

Välttämättömien toimintojen turvaaminen työtaistelun aikana (1. lakiehdotus, 8 d §)
Esityksen 1. lakiehdotuksen 8 d §:ssä ehdotetaan säädettäväksi välttämättömien toimintojen turvaamisesta työtaistelun aikana. Säännösehdotuksen 1. momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että työntekijöiden, virkamiesten ja viranhaltijoiden yhdistyksen on työtaistelua toimeenpannessaan huolehdittava työtaistelun rajauksella tai suojelutyöllä siitä, ettei työtaistelu välittömästi, konkreettisesti ja vakavasti vaaranna jotain sellaista yhteiskunnan toimintoa, joka on lueteltu momentin 1-11 kohdissa. Pykäläehdotuksen 2 momentin mukaan 1 momentissa säädetyn velvollisuuden vastaisesti toimeenpantava työtaistelu on kielletty, ellei työnantaja voi välttää 1 momentissa tarkoitettuja seurauksia kohtuudella käytettävissään olevilla keinoilla. Esitys on käsiteltävänä eduskunnan perustuslakivaliokunnassa. Tästä johtuen oikeusministeriö ei ota tarkemmin kantaa 8 d §:n mukaisten uusien rajoitusperusteiden valtiosääntöoikeudelliseen hyväksyttävyyteen. Oikeusministeriö kiinnittää kuitenkin huomiota kahteen valtiosääntöoikeudellisesti keskeiseen kysymyksenasetteluun, joista oikeusministeriö lausui esityksen lausuntokierroksella.

Esitysluonnoksen sisältämän lakiehdotuksen aineellinen käyttöala ilmenee käytännössä 8 d §:n 1 momentin sisältämästä luettelosta tehtäviä, joissa työtaistelua tulisi rajata tai turvata suojelutyö. Kyseinen luettelo vaikuttaa tosiasiallisesti määrittävän lakiehdotuksen sisältämän perusoikeusrajoituksen käyttöalan. Valtiosääntöoikeudellisen arvioinnin ydinkysymys esityksessä on se, onko esityksessä kyse sellaisesta perustuslain 13 §:n 2 momentilla ja sitä vastaavilla kansainvälisillä ihmisoikeusvelvoitteilla turvatun työtaisteluoikeuden rajoituksesta, jota voidaan pitää perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten mukaisena. Keskeisiä kysymyksiä ovat erityisesti rajoitusten täsmällisyys, tarkkarajaisuus ja perusoikeusrajoitusten hyväksyttävyys. Hallituksen esityksen säätämisjärjestysjaksossa sivuilla 76-95 on arvioitu näitä kysymyksiä.

Postiosoite Postadress	Käyntiosoite Besöksadress	Puhelin Telefon	Faksi Fax	S-posti, internet E-post, internet
Oikeusministeriö PL 25 FI-00023 Valtioneuvosto Finland	Meritullinkatu 10 00170 Helsinki Finland	0295 16001 Internat. +358 295 16001	09 160 67730 Internat. +358 9 160 67730	kirjaamo.om@gov.fi www.oikeusministerio.fi www.justitieministeriet.fi

Lisäksi merkityksellistä on erityisesti se, että perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti todennut, että perusteluilla ei voi säätää vaan lain sisällön tulee ilmetä riittävällä tarkkuudella laista (esim. PeVL 60/2024 vp, 10-11 kappaleet ja PeVL 47/2018 vp, s. 3). Pykäläehdotuksen arvioinnin keskeisenä kysymyksenä on syytä kiinnittää huomiota siihen, ilmeneekö sen käyttöala riittävissä määrin suoraan lain perusteella.

Muita huomioita

Lakivaliokunnan lausunnossa LaVL 8/2024 on katsottu, että kysymystä toimivallanjaosta työelämän riita-asioissa on perusteltua ryhtyä jatkossa selvittämään kokonaisvaltaisesti. Ennen tätä selvitystyötä on tarkoituksenmukaista pysytellä nykyisen lainsäädännön lähtökohdissa, kuten hallituksen esityksessä on tehty.